COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 24.5.2023
COM(2023) 614 final

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Letoniei pentru 2023 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Letoniei

{SWD(2023) 614 final}

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Letoniei pentru 2023 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Letoniei

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice[1], în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice[2], în special articolul 6 alineatul (1),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

(1) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului[3], care a instituit Mecanismul de redresare și reziliență, a intrat în vigoare la 19 februarie 2021. Mecanismul de redresare și reziliență oferă statelor membre sprijin financiar pentru implementarea reformelor și a investițiilor, dând astfel un impuls bugetar finanțat de UE. În concordanță cu prioritățile semestrului european, mecanismul contribuie la redresarea economică și socială și la implementarea unor reforme și investiții sustenabile, în special pentru a promova tranziția verde și tranziția digitală și pentru a face mai reziliente economiile statelor membre. De asemenea, mecanismul contribuie la consolidarea finanțelor publice și la stimularea creșterii economice și a creării de locuri de muncă pe termen mediu și lung, la îmbunătățirea coeziunii teritoriale în cadrul UE și la sprijinirea continuării punerii în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale. Contribuția financiară maximă pentru fiecare stat membru în cadrul

[1] JO L 209, 2.8.1997, p. 1.
[2] JO L 306, 23.11.2011, p. 25.
[3] Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

Mecanismului de redresare și reziliență a fost actualizată la 30 iunie 2022, în conformitate cu articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2021/241.

(2) La data de 22 noiembrie 2022, Comisia a adoptat Analiza anuală a creșterii durabile pentru 2023[4], care marchează începutul semestrului european din 2023 pentru coordonarea politicilor economice. La data de 23 martie 2023, Consiliul European a aprobat prioritățile analizei, care vizează cele patru dimensiuni ale sustenabilității competitive. Totodată, la data de 22 noiembrie 2022, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2023, în care a identificat Letonia ca fiind unul dintre statele membre care pot fi afectate de dezechilibre sau care pot fi în pericol de a fi afectate de dezechilibre și pentru care va fi necesar un bilanț aprofundat. La 24 februarie 2023, Comisia a adoptat, de asemenea, un aviz privind proiectul de plan bugetar pentru 2023 al Letoniei. Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro, care a fost aprobată de Consiliul European la 23 martie 2023 și a fost adoptată de Consiliu la 16 mai 2023, precum și Propunerea de raport comun pentru 2023 privind ocuparea forței de muncă, în care se analizează punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale, care a fost adoptată de Consiliu la 13 martie 2023.

(3) Deși economiile UE dau dovadă de o reziliență remarcabilă, contextul geopolitic continuă să aibă un impact negativ. Întrucât UE susține cu fermitate Ucraina, agenda sa de politică economică și socială se axează pe reducerea pe termen scurt a impactului negativ al șocurilor energetice asupra gospodăriilor și întreprinderilor vulnerabile, precum și pe menținerea eforturilor de realizare a tranziției verzi și a celei digitale, de sprijinire a creșterii durabile și favorabile incluziunii, de protejare a stabilității macroeconomice și de creștere a rezilienței pe termen mediu. De asemenea, agenda Uniunii se axează în mare măsură pe creșterea competitivității și a productivității UE.

(4) La data de 1 februarie 2023, Comisia a publicat comunicarea intitulată „Un Plan industrial al Pactului verde pentru era cu zero emisii nete”[5] în scopul de a spori competitivitatea industriei UE cu zero emisii nete și de a sprijini tranziția rapidă către neutralitatea climatică. Planul completează eforturile desfășurate în prezent în cadrul Pactului verde european și al REPowerEU. Planul urmărește să asigure un mediu mai favorabil pentru mărirea capacității UE de producție a tehnologiilor și a produselor cu zero emisii nete, necesare pentru a îndeplini obiectivele ambițioase ale UE în materie de climă, precum și să asigure accesul la materiile prime critice relevante, inclusiv prin diversificarea surselor de aprovizionare, exploatarea adecvată a resurselor geologice din statele membre și maximizarea reciclării materiilor prime. Planul este articulat în jurul a patru piloni: un mediu de reglementare previzibil și simplificat, accelerarea accesului la finanțare, consolidarea competențelor și comerțul deschis pentru lanțuri de aprovizionare reziliente. La data de 16 martie 2023, Comisia a publicat, de asemenea, comunicarea intitulată „Competitivitatea pe termen lung a UE: perspectiva după 2030”[6], care este structurată în jurul a nouă factori determinanți care se susțin reciproc și în care Comisia își propune să acționeze în direcția instituirii unui cadru de reglementare care să stimuleze creșterea. Comunicarea stabilește priorități de politică ce vizează să asigure în mod activ realizarea de îmbunătățiri structurale, efectuarea de

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

investiții bine direcționate și adoptarea de măsuri de reglementare pentru competitivitatea pe termen lung a UE și a statelor sale membre. Recomandările de mai jos contribuie la abordarea acestor priorități.

(5) În 2023, semestrul european pentru coordonarea politicilor economice continuă să evolueze în concordanță cu punerea în aplicare a Mecanismului de redresare și reziliență. Pentru îndeplinirea priorităților de politică din cadrul semestrului european este în continuare esențial ca planurile de redresare și reziliență să fie pe deplin implementate, întrucât acestea abordează toate recomandările relevante specifice fiecărei țări emise în anii precedenți sau un subset semnificativ al acestora. Recomandările specifice fiecărei țări pentru 2019, 2020 și 2022 rămân la fel de relevante și pentru planurile de redresare și reziliență revizuite, actualizate sau modificate în conformitate cu articolele 14, 18 și 21 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(6) Regulamentul privind REPowerEU[7], adoptat la 27 februarie 2023, urmărește să elimine rapid dependența UE de importurile de combustibili fosili din Rusia. Acest lucru va contribui la securitatea energetică și la diversificarea aprovizionării cu energie a UE, sporind, în același timp, utilizarea surselor regenerabile de energie, capacitățile de stocare a energiei și eficiența energetică. Regulamentul permite statelor membre să adauge un nou capitol, privind REPowerEU, în planurile lor naționale de redresare și reziliență pentru a finanța reforme și investiții esențiale care vor contribui la atingerea obiectivelor planului REPowerEU. Reformele și investițiile respective vor contribui, de asemenea, la creșterea competitivității industriei UE cu zero emisii nete, astfel cum se subliniază în Planul industrial al Pactului verde pentru era cu zero emisii nete, precum și la abordarea recomandărilor specifice fiecărei țări legate de energie care le-au fost adresate statelor membre în 2022 și, după caz, în 2023. Regulamentul privind REPowerEU introduce o nouă categorie de sprijin financiar nerambursabil, pus la dispoziția statelor membre pentru a finanța, în cadrul planurilor lor de redresare și reziliență, noi reforme și investiții legate de energie.

(7) La data de 8 martie 2023, Comisia a adoptat o comunicare care oferă orientări de politică fiscal-bugetară pentru 2024. Scopul său este de a sprijini pregătirea programelor de stabilitate și de convergență ale statelor membre, consolidând astfel coordonarea politicilor[8]. Comisia a reamintit că la sfârșitul anului 2023 va fi dezactivată clauza derogatorie generală din Pactul de stabilitate și de creștere. Aceasta a solicitat ca politicile fiscal-bugetare din perioada 2023-2024 să asigure sustenabilitatea datoriei pe termen mediu, precum și să sporească creșterea economică potențială într-o manieră durabilă. Statele membre au fost invitate să prezinte în programele lor de stabilitate și de convergență pentru 2023 modul în care planurile lor fiscal-bugetare vor asigura respectarea valorii de referință a deficitului, de 3 % din PIB, precum și o reducere plauzibilă și continuă a datoriei sau menținerea datoriei la niveluri prudente pe termen mediu. Comisia a invitat statele membre să elimine treptat măsurile fiscal-bugetare naționale introduse pentru a proteja gospodăriile și întreprinderile de șocul prețurilor la energie, începând cu măsurile care au un caracter mai puțin specific. Comisia a precizat că, în cazul în care ar fi necesară prelungirea măsurilor de sprijin ca urmare a unor noi presiuni cauzate de prețurile la energie,

[7] Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241 în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și reziliență și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013, (UE) 2021/1060 și (UE) 2021/1755 și a Directivei 2003/87/CE (JO L 63, 28.2.2023, p. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

statele membre ar trebui să orienteze aceste măsuri mult mai bine decât în trecut către gospodăriile și întreprinderile vulnerabile. Comisia a propus ca recomandările fiscal-bugetare să fie cuantificate și diferențiate și să fie formulate pe baza cheltuielilor primare nete, astfel cum se propune în Comunicarea sa referitoare la orientările privind o reformă a cadrului de guvernanță economică al UE[9]. Comisia a recomandat ca toate statele membre să continue să protejeze investițiile finanțate la nivel național și să asigure utilizarea eficace a Mecanismului de redresare și reziliență și a altor fonduri ale UE, având în vedere în special obiectivele în materie de tranziție verde și tranziție digitală, precum și pe cele în materie de reziliență. Comisia a precizat că va propune Consiliului lansarea, în primăvara anului 2024, a unor proceduri de deficit excesiv bazate pe deficit, ținând cont de datele privind execuția bugetară pentru 2023, în concordanță cu dispozițiile legale existente.

(8) La 26 aprilie 2023, Comisia a prezentat propuneri legislative care vizează realizarea unei reforme cuprinzătoare a normelor de guvernanță economică ale UE. Obiectivul principal al acestor propuneri este de a consolida sustenabilitatea datoriei publice și de a promova o creștere durabilă și incluzivă în toate statele membre, prin intermediul reformelor și al investițiilor. Propunerile urmăresc să ofere statelor membre un control mai mare asupra elaborării propriilor planuri pe termen mediu, instituind, în același timp, un regim mai strict de asigurare a respectării normelor, pentru a asigura îndeplinirea de către statele membre a angajamentelor asumate în planurile lor bugetar-structurale pe termen mediu. Obiectivul este de a încheia activitatea legislativă în 2023.

(9) La 30 aprilie 2021, Letonia a transmis Comisiei planul său național de redresare și reziliență, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2021/241. În temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) 2021/241, Comisia a evaluat relevanța, eficacitatea, eficiența și coerența planului de redresare și reziliență, în conformitate cu orientările privind evaluarea prevăzute în anexa V la regulamentul menționat. La 13 iulie 2021, Consiliul a adoptat Decizia de aprobare a planului de redresare și reziliență al Letoniei[10]. Eliberarea tranșelor este condiționată de adoptarea, în conformitate cu articolul 24 alineatul (5) din Regulamentul (UE) 2021/241, a unei decizii a Comisiei care să confirme faptul că Letonia a atins în mod satisfăcător jaloanele și țintele relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului. Atingerea în mod satisfăcător a acestor jaloane și ținte implică faptul că nu s-au înregistrat regrese privind jaloanele și țintele anterioare care fuseseră deja atinse.

(10) La 25 aprilie 2023, Letonia și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2023, iar la 17 aprilie 2023 și-a prezentat Programul de stabilitate pentru 2023, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp. În conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241, Programul național de reformă pentru 2023 reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Letonia cu privire la progresele înregistrate în implementarea planului său de redresare și reziliență.

---

9 COM(2022) 583 final.

10 Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 13 iulie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Letoniei (ST 10157/21; ST 10157/21 ADD 1; ST 10157/21 ADD 1 COR 1).

(11) Comisia a publicat raportul de țară din 2023 pentru Letonia[11] la 24 mai 2023. În acest raport, Comisia a evaluat progresele realizate de Letonia în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice acestei țări care au fost adoptate de Consiliu în perioada 2019-2022 și a făcut bilanțul implementării de către Letonia a planului său de redresare și reziliență. Pe baza acestei analize, în raportul de țară au fost identificate anumite deficiențe, legate de provocările care nu sunt abordate sau sunt abordate doar parțial în planul de redresare și reziliență, precum și provocări noi și emergente. De asemenea, raportul de țară a evaluat progresele realizate de Letonia în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale UE în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU.

(12) În temeiul articolului 5 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, Comisia a efectuat un bilanț aprofundat pentru Letonia și a publicat rezultatele acestuia la 24 mai 2023[12]. Comisia a concluzionat că Letonia nu se confruntă cu dezechilibre macroeconomice. În special, vulnerabilitățile legate de împrumuturile externe și de locuințe rămân moderate; riscurile la adresa competitivității sunt pertinente, dar, în general, par să fie limitate în viitorul apropiat. Recenta creștere a deficitului de cont curent a fost semnificativă, dar se preconizează că deficitul va scădea substanțial în acest an și ulterior, în 2024. Se estimează că poziția investițională internațională netă a Letoniei, care s-a îmbunătățit semnificativ în ultimul deceniu, va rămâne, în linii mari, stabilă. Cu toate acestea, inflația și presiunile salariale, în cazul în care persistă, riscă să afecteze competitivitatea Letoniei, în special deoarece inflația de bază depășește cu mult media zonei euro. Deși, recent, creșterea prețurilor locuințelor a fost ridicată, supraevaluarea prețurilor locuințelor nu pare să fie substanțială. În plus, creșterea prețurilor locuințelor a încetinit la sfârșitul anului 2022, creditele ipotecare au fost la un nivel redus, iar gradul de îndatorare a gospodăriilor este limitat și în scădere în ceea ce privește veniturile gospodăriilor. Letonia se confruntă cu provocări economice structurale majore legate de oferta în scădere a forței de muncă, ceea ce a contribuit la creșterea rapidă a costului unitar al muncii și riscă să afecteze competitivitatea pe termen mediu. Cadrul de politică este, în general, favorabil, deși unele eforturi suplimentare ar putea contribui la abordarea riscurilor generate de vulnerabilitățile identificate. În acest sens, ar fi importante politicile de protejare a competitivității, inclusiv măsurile de creștere a calității și a cantității ofertei de forță de muncă. Scurtarea procesului de autorizare a construcțiilor ar contribui la sprijinirea ofertei de locuințe și ar îmbunătăți situația de pe piața locuințelor.

(13) Pe baza datelor validate de Eurostat[13], deficitul public al Letoniei a scăzut de la 7,1 % din PIB în 2021 la 4,4 % în 2022, iar datoria publică a scăzut de la 43,7 % din PIB, la sfârșitul anului 2021, la 40,8 %, la sfârșitul anului 2022. La 24 mai 2023, Comisia a publicat un raport în temeiul articolului 126 alineatul (3) din TFUE[14]; raportul a analizat situația bugetară a Letoniei, întrucât deficitul său public din 2022 a depășit valoarea de referință de 3 % din PIB prevăzută în tratat. Potrivit concluziilor raportului, criteriul privind deficitul nu a fost îndeplinit. În conformitate cu

11 SWD(2023) 614 final.
12 SWD(2023) 636 final.
13 Euroindicatorii Eurostat, 47/2023, 21.4.2023
14 COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

comunicarea sa din 8 martie 2023[15], Comisia nu a propus deschiderea unor noi proceduri aplicabile deficitelor excesive în primăvara anului 2023; în schimb, Comisia a afirmat că va propune Consiliului lansarea, în primăvara anului 2024, a unor proceduri de deficit excesiv bazate pe deficit, ținând cont de datele privind execuția bugetară pentru 2023. Letonia ar trebui să țină seama de acest lucru la execuția bugetului său pentru 2023 și la pregătirea proiectului de plan bugetar pentru 2024.

(14) Soldul bugetului public a fost afectat de măsurile de politică fiscal-bugetară adoptate pentru a atenua impactul economic și social al creșterii prețurilor la energie. În 2022, printre măsurile de creștere a cheltuielilor s-au numărat: compensarea costurilor pentru încălzire (pe baza sursei de energie utilizate) și reducerea facturilor la energie electrică pentru gospodării; prestațiile lunare pentru gospodăriile vulnerabile și familiile cu copii, precum și indexarea mai timpurie a pensiilor; granturile pentru întreprinderile mari consumatoare de energie și compensațiile acordate întreprinderilor pentru creșterea costurilor aferente energiei electrice. Potrivit estimărilor Comisiei, costul bugetar net al acestor măsuri este de 1,5 % din PIB în 2022. Soldul bugetului public a fost, de asemenea, afectat de costul bugetar al protecției temporare acordate persoanelor strămutate din Ucraina, care este estimat la 0,2 % din PIB în 2022. În același timp, costul estimat al măsurilor temporare de urgență legate de pandemia de COVID-19 a scăzut la 1,2 % din PIB în 2022, de la 5,0 % în 2021.

(15) La 18 iunie 2021, Consiliul a recomandat ca, în 2022, Letonia[16] să mențină o orientare fiscal-bugetară care să sprijine activitatea economică, profitând inclusiv de impulsul oferit de Mecanismul de redresare și reziliență, și să păstreze investițiile finanțate la nivel național. De asemenea, Consiliul a recomandat Letoniei să țină sub control creșterea cheltuielilor curente finanțate la nivel național.

(16) Potrivit estimărilor Comisiei, orientarea fiscal-bugetară[17] în 2022 a fost neutră, situându-se la 0,0 % din PIB, ceea ce a fost adecvat în contextul unei inflații ridicate. Conform recomandării Consiliului, Letonia a continuat să sprijine redresarea prin investiții finanțate din Mecanismul de redresare și reziliență. Cheltuielile finanțate prin granturi în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență și prin alte fonduri ale UE s-au ridicat la 1,1 % din PIB în 2022 (1,3 % din PIB în 2021). Din cauza constrângerilor în materie de capacitate și a creșterii prețurilor la construcții, unele investiții finanțate prin granturi în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență și prin alte fonduri ale UE în 2022 au fost amânate, ceea ce a dus la o ușoară scădere a cheltuielilor. Investițiile finanțate la nivel național au avut o contribuție restrictivă de 1,2 puncte procentuale la orientarea fiscal-bugetară[18]. Prin urmare, Letonia nu a menținut

---

15 COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

16 Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2021 care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Letoniei pentru 2021, JO C 304, 29.7.2021, p. 63.

17 Orientarea fiscal-bugetară este măsurată ca variație a cheltuielilor primare (fără măsurile discreționare privind veniturile), excluzând măsurile de urgență temporare legate de criza provocată de pandemia de COVID-19, dar incluzând cheltuielile finanțate prin sprijin nerambursabil (granturi) în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență și prin alte fonduri ale UE, în raport cu creșterea potențială pe termen mediu. Pentru mai multe detalii, a se vedea caseta 1 din tabelele cu statistici bugetare.

18 Această contribuție restrictivă se datorează în special reducerii cheltuielilor pentru proiectele de investiții cofinanțate din fonduri UE, care au afectat, de asemenea, evoluțiile cofinanțării naționale (în special la nivelul administrației locale), precum și transferului de echipamente militare către Ucraina, care este înregistrat ca formare brută de capital fix negativă compensată printr-un transfer de capital.

investițiile finanțate la nivel național, ceea ce nu este în concordanță cu recomandarea Consiliului. În același timp, creșterea cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național (fără noile măsuri privind veniturile) a avut o contribuție restrictivă de 0,3 puncte procentuale la orientarea fiscal-bugetară. Prin urmare, Letonia a ținut sub control creșterea cheltuielilor curente finanțate la nivel național.

(17) Scenariul macroeconomic care stă la baza previziunilor bugetare din Programul de stabilitate este prudent în 2023 și în perioada următoare. Potrivit previziunilor guvernului, PIB-ul real ar urma să stagneze în 2023 și să crească cu 2,0 % în 2024. Prin comparație, previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează o creștere mai mare a PIB-ului real, de 1,4 % în 2023 și de 2,8 % în 2024, care reflectă includerea de noi date publicate față de Programul de stabilitate, și anume revizuirile datelor privind creșterea PIB-ului în 2022, precum și estimarea-semnal pentru primul trimestru al anului 2023, potrivit cărora creșterea PIB-ului ar urma să fie mai ridicată decât cea preconizată anterior. Cu toate acestea, în ambele previziuni, cifrele privind creșterea PIB-ului, în termeni nominali, sunt mai apropiate, creșterea preconizată în Programul de stabilitate fiind de 11,7 % în 2023 și, respectiv, 5,5 % în 2024, iar cea preconizată de Comisie pentru anii respectivi fiind de 10,5 % și, respectiv, 5,6 %.

(18) În Programul său de stabilitate pentru 2023, guvernul preconizează că deficitul public va scădea la 4,0 % din PIB în 2023. Ajustarea deficitului în 2023 reflectă în principal evoluția cheltuielilor. Eliminarea treptată a majorității măsurilor de sprijin legate de pandemie ar urma să permită o reducere a deficitului, iar cheltuielile forfetare prevăzute în 2022 pentru crearea unei rezerve naționale de gaze nu sunt prevăzute pentru 2023. Aceste economii urmează să fie parțial compensate de unele măsuri privind cheltuielile incluse în pachetul bugetar pentru 2023, cum ar fi o creștere a salariilor pentru administrația publică și personalul medical, o sporire a cheltuielilor curente pentru serviciile de sănătate, știință, cercetare și învățământul superior, precum și un pachet substanțial de investiții publice în domeniile apărării și securității interne. În plus, se preconizează o creștere a cheltuielilor pentru pensii și indemnizații ca urmare a unor coeficienți de indexare mai ridicați. În program se estimează că ponderea generală a datoriei publice în PIB va scădea de la 40,8 % la sfârșitul anului 2022 la 39,6 % la sfârșitul anului 2023. Previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează un deficit public de 3,8 % din PIB pentru 2023. Acest lucru este în concordanță cu deficitul preconizat în Programul de stabilitate. Previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează o pondere ușor mai ridicată a datoriei publice în PIB, de 39,8 % la sfârșitul anului 2023.

(19) Se preconizează că în 2023 soldul bugetar va fi în continuare afectat de măsurile adoptate pentru a atenua impactul economic și social al creșterii prețurilor la energie. Acestea sunt în principal în măsuri adoptate în 2022 care continuă să se aplice. Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023, costul bugetar net al măsurilor de sprijin este estimat la 1,0 % din PIB în 2023[19]. Majoritatea măsurilor din 2023 nu par să fie direcționate către gospodăriile sau întreprinderile vulnerabile și nu mențin pe deplin semnalul de preț pentru reducerea cererii de energie și creșterea eficienței

---

În același timp, alte cheltuieli de capital finanțate la nivel național au avut o contribuție expansionistă de 1,7 puncte procentuale din PIB. Creșterea celorlalte cheltuieli de capital se explică în mare parte prin doi factori: crearea de rezerve de gaze naturale pentru securitatea aprovizionării cu energie la nivel național și livrarea de echipamente militare către Ucraina.

[19] Această cifră reprezintă nivelul costurilor bugetare anuale ale măsurilor respective, care includ veniturile și cheltuielile curente, precum și – dacă este cazul – măsurile privind cheltuielile de capital.

energetice. Prin urmare, cuantumul măsurilor de sprijin specifice, care trebuie luat în considerare în evaluarea conformității cu recomandarea pentru 2023, este estimat în previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 la 0,1 % din PIB în 2023 (comparativ cu 0,5 % din PIB în 2022). Se preconizează o creștere cu 0,1 puncte procentuale din PIB, comparativ cu 2022, a costului bugetar al protecției temporare acordate persoanelor strămutate din Ucraina. În fine, se preconizează că eliminarea treptată a măsurilor temporare de urgență legate de pandemia de COVID-19 va aduce beneficii în valoare de 1,2 % din PIB pentru soldul bugetar aferent anului 2023.

(20) La 12 iulie 2022, Consiliul a recomandat Letoniei[20] să întreprindă acțiuni pentru a asigura, în 2023, concordanța între creșterea cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național și o orientare în ansamblu neutră a politicilor[21], luând în calcul sprijinul continuu, temporar și specific acordat gospodăriilor și întreprinderilor celor mai vulnerabile în fața creșterii abrupte a prețurilor la energie, precum și persoanelor care fug din Ucraina. Letonia ar trebui să fie pregătită să ajusteze cheltuielile curente în funcție de evoluția situației. De asemenea, s-a recomandat Letoniei să extindă investițiile publice pentru tranziția verde și tranziția digitală, precum și pentru securitatea energetică, ținând seama de inițiativa REPowerEU, inclusiv prin utilizarea Mecanismului de redresare și reziliență și a altor fonduri ale Uniunii.

(21) Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023, se estimează că, în 2023, orientarea fiscal-bugetară va fi expansionistă (– 0,9 % din PIB), în contextul unei inflații ridicate, după o orientare fiscal-bugetară neutră, în 2022 (0,0 % din PIB). Se preconizează că, în 2023, creșterea cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național (fără noile măsuri discreționare privind veniturile) va avea o contribuție expansionistă de 0,5 % din PIB la orientarea fiscal-bugetară. Aceasta include reducerea cu 0,4 % din PIB a costului măsurilor de sprijin specifice pentru gospodăriile și întreprinderile cele mai vulnerabile în fața creșterii abrupte a prețurilor la energie. Este luată în considerare, de asemenea, creșterea (cu 0,1 % din PIB) a costurilor legate de acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina. Prin urmare, contribuția expansionistă a cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național nu se datorează sprijinului temporar și specific acordat gospodăriilor și întreprinderilor celor mai vulnerabile în fața creșterii abrupte a prețurilor la energie și persoanelor care fug din Ucraina. Creșterea expansionistă a cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național (fără măsurile discreționare privind veniturile) este determinată de măsurile privind cheltuielile incluse în pachetul bugetar pentru 2023, cum ar fi creșterea salariilor pentru administrație și personalul medical, cheltuielile curente suplimentare care finanțează oncologia, știința și cercetarea și alte cheltuieli curente discreționare pentru administrația națională, precum și cheltuielile mai mari pentru pensii și indemnizații. În concluzie, creșterea preconizată a cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național nu este în concordanță cu recomandarea Consiliului. Se preconizează că, în 2023, cheltuielile finanțate prin granturi în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență și prin alte fonduri ale UE vor atinge 2,2 % din PIB, în timp ce investițiile finanțate la nivel național ar urma să aibă o contribuție expansionistă la

[20] Recomandarea Consiliului din 12 iulie 2022 privind Programul național de reformă al Letoniei și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Letoniei pentru 2022, JO C 334, 1.9.2022, p. 112.

[21] Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023, creșterea potențială a producției pe termen mediu a Letoniei (media pe 10 ani), care este utilizată pentru a măsura orientarea fiscal-bugetară, este estimată la 11,5 % în termeni nominali.

orientarea fiscal-bugetară de 1,0 puncte procentuale[22]. Prin urmare, Letonia intenționează să finanțeze investiții suplimentare prin intermediul Mecanismului de redresare și reziliență și al altor fonduri ale UE și se preconizează că va menține investițiile finanțate la nivel național. Letonia intenționează să finanțeze investițiile publice pentru tranziția verde și cea digitală, precum și pentru securitatea energetică, cum ar fi achiziționarea de vehicule electrice pentru transportul public, îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor cu mai multe apartamente și a proprietăților comerciale, modernizarea rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice, consolidarea capacității de răspuns a serviciilor de salvare, centralizarea platformelor și a sistemelor digitale de guvernanță din sectorul public, dezvoltarea competențelor digitale și a digitalizării proceselor în întreprinderi, dezvoltarea infrastructurii de bandă largă, precum și promovarea digitalizării în sectorul educației, care sunt finanțate în mare parte din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale UE.

(22) În Programul de stabilitate se preconizează că, în 2024, deficitul public va scădea la 2,5 % din PIB. Scăderea deficitului public în 2024 reflectă în principal eliminarea treptată a măsurilor de sprijin care vizează să atenueze impactul prețurilor ridicate la energie și absența cheltuielilor curente legate de pandemia de COVID-19, precum și finalizarea în 2023 a investițiilor menite să sprijine redresarea în urma pandemiei. Programul preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va crește ușor, urmând să ajungă la 39,7 % la sfârșitul anului 2024. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data-limită a previziunilor, pentru 2024 previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează un deficit public de 2,7 % din PIB. Acest lucru este în concordanță cu deficitul preconizat în program. Previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează o pondere mai mare a datoriei publice în PIB, de 40,5 % la sfârșitul anului 2024, în principal din cauza scăderii PIB-ului nominal.

(23) Programul de stabilitate prevede eliminarea treptată a tuturor măsurilor de sprijin în domeniul energiei în 2024. Și Comisia preconizează eliminarea treptată a tuturor măsurilor de sprijin în domeniul energiei în 2024, pornind de la premisa că nu va mai exista o nouă creștere a prețurilor la energie.

(24) În Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului se solicită o îmbunătățire anuală a soldului structural, în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu, cu 0,5 % din PIB ca valoare de referință[23]. Ținând seama de considerentele legate de sustenabilitatea finanțelor publice[24] și de necesitatea reducerii deficitului sub valoarea de referință de 3 % din PIB, ar fi oportună o îmbunătățire a soldului structural cu cel puțin 0,5 % din PIB în 2024. Pentru a asigura o astfel de îmbunătățire, creșterea

---

22 Alte cheltuieli de capital finanțate la nivel național ar urma să aibă o contribuție restrictivă de 1,7 puncte procentuale din PIB, ca urmare a faptului că previziunile Comisiei pentru 2023 nu includ crearea de rezerve de gaze naturale pentru asigurarea siguranței aprovizionării cu energie și asistența militară pentru Ucraina.

23 A se vedea articolul 5 din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului, care prevede, de asemenea, o ajustare de peste 0,5 % din PIB pentru statele membre cu o datorie publică de peste 60 % din PIB sau cu riscuri mai pronunțate în ceea ce privește sustenabilitatea datoriei.

24 Comisia a estimat că Letonia ar avea nevoie de o creștere anuală medie a soldului primar structural ca pondere din PIB de 0,0 puncte procentuale, pentru a se asigura că datoria publică este menținută la niveluri prudente pe termen mediu. Estimarea s-a bazat pe previziunile Comisiei din toamna anului 2022. Punctul de plecare al acestei estimări a fost deficitul public și datoria publică preconizate pentru 2024, care se bazau pe ipoteza retragerii măsurilor de sprijin în domeniul energiei în 2024.

cheltuielilor primare nete finanțate la nivel național[25] în 2024 nu ar trebui să depășească 3,0 %, astfel cum se reflectă în prezenta recomandare. Acest lucru va contribui, de asemenea, la reducerea inflației de bază, care este cu mult peste media zonei euro și care, dacă persistă, ar putea duce la pierderi în materie de competitivitate. În același timp, măsurile de sprijinire în domeniul energiei menținute în continuare (estimate în prezent de Comisie la 1,0 % din PIB în 2023) ar trebui eliminate treptat, în funcție de evoluțiile pieței energiei și începând cu cele mai puțin țintite, iar economiile corespunzătoare ar trebui utilizate pentru a reduce deficitul public. Pe baza estimărilor Comisiei, acest lucru ar duce la o creștere a cheltuielilor primare nete sub rata maximă de creștere recomandată pentru 2024. În plus, potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023, creșterea cheltuielilor curente primare nete finanțate la nivel național în 2023 nu este în concordanță cu recomandarea Consiliului. În cazul în care acest lucru este confirmat, ar fi oportună o creștere mai mică a cheltuielilor primare nete în 2024.

(25) Presupunând că politicile rămân neschimbate, previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează că cheltuielile primare nete finanțate la nivel național vor crește la 1,3 % în 2024, cifră care este sub rata de creștere recomandată.

(26) În program se estimează că investițiile publice vor crește de la 5,5 % din PIB în 2023 la 6,1 % din PIB în 2024. Acest lucru reflectă creșterea investițiilor finanțate la nivel național și a investițiilor finanțate de UE, inclusiv prin Mecanismul de redresare și reziliență.

(27) Programul de stabilitate prezintă o traiectorie fiscal-bugetară pe termen mediu până în 2026. Conform programului, se preconizează că deficitul public va scădea la 2,2 % din PIB în 2025 și la 0,7 % până în 2026. Prin urmare, se preconizează că deficitul public va scădea sub 3 % din PIB în 2024 și că va rămâne sub 3 % din PIB pe durata programului. Conform programului, se estimează că ponderea generală a datoriei publice în PIB va scădea de la 39,7 % la sfârșitul anului 2024 la 38,9 % până la sfârșitul anului 2026.

(28) Veniturile fiscale ale Letoniei ca procent din PIB se situează cu mult sub media UE. Acest lucru limitează furnizarea de servicii publice, în special în domeniile asistenței medicale și protecției sociale. Capitalul și proprietatea sunt relativ subimpozitate în comparație cu media UE și oferă un potențial de creștere a veniturilor fiscale. În plus, Letonia colectează venituri relativ scăzute din impozitarea veniturilor salariale, în pofida ratelor de impozitare relativ ridicate. Acest lucru sugerează că sunt necesare eforturi continue pentru a îmbunătăți respectarea obligațiilor fiscale și pentru a combate economia subterană. Sărăcia și inegalitatea rămân la cote ridicate, în special din cauza cheltuielilor scăzute cu protecția socială. Caracterul adecvat al plasei de siguranță socială s-a îmbunătățit, dar riscul de sărăcie sau de excluziune socială rămâne ridicat, în special pentru persoanele cele mai vulnerabile. Riscul de sărăcie sau de excluziune socială în rândul persoanelor în vârstă este cel mai ridicat din UE (45,9 % față de 19,5 % în UE în 2021) și rămâne, de asemenea, foarte ridicat în rândul persoanelor cu handicap (41,2 % față de 29,7 % în UE în 2021). Accesul la servicii sociale individuale bazate pe nevoi și calitatea acestor servicii rămân o provocare din cauza deficitului de lucrători sociali și a volumului mare de muncă cu care aceștia se

[25] Cheltuielile primare nete sunt definite ca fiind cheltuielile finanțate la nivel național, din care sunt excluse măsurile discreționare privind veniturile și cheltuielile cu dobânzile, precum și cheltuielile ciclice cu șomajul.

confruntă, precum și din cauza disparităților dintre municipalități. Sistemul de îngrijire pe termen lung este fragmentat, iar progresele în ceea ce privește trecerea de la îngrijirea instituționalizată la îngrijirea la domiciliu și la servicii comunitare sunt limitate. Caracterul adecvat și disponibilitatea locuințelor sociale sunt limitate din cauza unei finanțări insuficiente pe termen lung. Ponderea în PIB a cheltuielilor publice cu asistența medicală este scăzută, în comparație cu media UE, iar planurile bugetare pe termen mediu estimează că aceasta va scădea de la 5,6 % din PIB în 2022 la 3,6 % în 2026, conform Programului de stabilitate pentru 2023. De asemenea, această cifră este cu mult sub finanțarea publică necesară pentru asistența medicală, și anume 6 % din PIB până în 2027, astfel cum se prevede în Orientările privind politicile în domeniul sănătății publice pentru perioada 2021-2027. Deși reducerea respectivă este, în principal, rezultatul eliminării treptate a sprijinului temporar acordat în contextul pandemiei de COVID-19, nici nu există planuri de finanțare durabilă a serviciilor de asistență medicală. În plus, Letonia se confruntă cu un deficit de forță de muncă în domeniul sănătății, în special cu un deficit de asistenți medicali. În consecință, accesul în timp util și în condiții de egalitate la serviciile de asistență medicală este limitat.

(29) În conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) și cu criteriul 2.2 din anexa V la Regulamentul (UE) 2021/241, planul de redresare și reziliență include un set amplu de reforme și de investiții care se consolidează reciproc și care urmează să fie puse în aplicare până în 2026. Implementarea planului de redresare și reziliență al Letoniei este în plină desfășurare. Letonia a depus o cerere de plată, corespunzând unui număr de 9 jaloane, ceea ce a dus la o plată globală de 201 milioane EUR. Ca urmare a unor circumstanțe obiective legate de creșterea prețurilor la energie și la materialele de construcții și a unor constrângeri legate de lanțul de aprovizionare, cauzate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, Letonia intenționează să prezinte modificări ale planului, precum și un capitol privind REPowerEU pentru a accelera decarbonizarea economiei și a reduce dependența de combustibilii fosili. Includerea rapidă în planul de redresare și reziliență a noului capitol privind REPowerEU va permite finanțarea unor reforme și investiții suplimentare în sprijinul obiectivelor strategice ale Letoniei în domeniile energiei și tranziției verzi. Implicarea sistematică și eficace a autorităților locale și regionale, a partenerilor sociali și a altor părți interesate relevante rămâne importantă pentru implementarea cu succes a planului de redresare și reziliență, precum și a altor politici economice și de ocupare a forței de muncă ce nu se limitează la planul respectiv, în scopul de a asigura asumarea pe scară largă a agendei politice globale.

(30) Comisia a aprobat în 2022 toate documentele de programare ale politicii de coeziune prezentate de Letonia. Punerea în aplicare rapidă a programelor politicii de coeziune în complementaritate și în sinergie cu planul de redresare și reziliență, inclusiv cu capitolul privind REPowerEU, este esențială pentru realizarea tranziției verzi și a celei digitale, pentru sporirea rezilienței economice și sociale, precum și pentru a obține o dezvoltare teritorială echilibrată în Letonia.

(31) Pe lângă provocările economice și sociale abordate de planul de redresare și reziliență, Letonia se confruntă cu provocări legate de accesul la finanțare, de energie și de tranziția verde.

(32) Fluxul de credite din sectorul privat s-a ridicat la 1 % din PIB în 2021, cifră care a fost cu mult sub rata de creștere a economiei. Rezultă astfel o reducere suplimentară a datoriei sectorului privat, care este printre cele mai scăzute din UE. Această creștere modestă a creditului reflectă, într-o anumită măsură, cererea scăzută, dar este, de

asemenea, influențată de o serie de provocări în ceea ce privește oferta. Întreprinderile mici și mijlocii au întâmpinat dificultăți deosebite în obținerea de credite, în parte, din cauza riscului de credit mai ridicat al acestora, dar și a costului ridicat al creditelor și a birocrației. În plus, lichiditatea scăzută a activelor disponibile ca garanții îngreunează în mare măsură obținerea de credite în afara regiunii Riga. Acest lucru reprezintă o barieră semnificativă atât pentru împrumuturile ipotecare, cât și pentru împrumuturile acordate întreprinderilor. Eforturile de politică s-au axat în principal pe sprijinirea creditării prin combinarea acesteia cu granturile publice. Totuși, acest lucru implică un cost semnificativ pentru bugetul de stat și, prin urmare, nu este o modalitate sustenabilă de stimulare a creditării. Pentru atenuarea constrângerilor legate de oferta de credite este nevoie de îmbunătățiri generale în ceea ce privește transparența și încrederea în mediul de afaceri, inclusiv de reducerea dimensiunii economiei subterane. În plus, îmbunătățirea procesului de insolvență pentru a atinge o rată ridicată de restructurare a întreprinderilor și, în cele din urmă, rate mai mari de recuperare a împrumuturilor ar reduce riscurile percepute de bănci și ar încuraja acordarea de împrumuturi. Schemele de creditare și de garantare specifice ar putea contribui la reducerea riscurilor de lichiditate cu care se confruntă băncile atunci când acceptă garanții pe piețe relativ nelichide. Schemele publice de creditare pentru domenii de investiții importante din punct de vedere strategic, cum ar fi tranziția verde și dezvoltarea regională, ar putea spori concurența efectivă pe piața bancară sau ar putea acoperi lacunele de pe piață în cazurile în care finanțarea bancară este fie prea costisitoare, fie indisponibilă. În plus, schemele publice de garantare și de creditare oferă o modalitate mult mai eficientă din punctul de vedere al costurilor de a sprijini împrumuturile private decât schemele de granturi. Pe lângă barierele din calea finanțării bancare, piața letonă a surselor alternative de finanțare este subdezvoltată și are potențialul de a îmbunătăți accesul întreprinderilor la finanțare.

(33) Letonia și-a asigurat independența față de gazele rusești în urma deciziei parlamentului din iulie 2022 de a înceta achiziționarea de gaze naturale rusești începând cu 1 ianuarie 2023. Furnizorii interni de gaze au putut găsi surse alternative de gaze naturale datorită importurilor de gaz natural lichefiat de la terminalul GNL lituanian Klaipeda și de la noul terminal GNL finlandez din Inkoo. Situația actuală a demonstrat necesitatea de a accelera introducerea lentă a instalațiilor de producere a energiei electrice din surse regenerabile de energie. Letonia are una dintre cele mai mari ponderi de energie din surse regenerabile din UE, cu toate că această pondere a stagnat în perioada 2020-2021. Letonia ar beneficia de pe urma accelerării eforturilor sale de utilizare a energiei eoliene și solare, aceasta fiind soluția cea mai viabilă și totodată o soluție pe termen lung pentru creșterea ponderii energiei din surse regenerabile. Planul de redresare și reziliență al Letoniei include măsuri care vizează eliminarea barierelor în materie de reglementare din calea utilizării energiei eoliene onshore. Cu toate acestea, ar putea fi depuse eforturi suplimentare de accelerare a utilizării energiei din surse regenerabile pentru producția de energie electrică, încălzire și răcire. Acest lucru ar implica modernizarea rețelei de energie electrică, promovarea producției descentralizate de energie electrică din surse regenerabile, flexibilitatea sistemului energetic (răspunsul părții de consum și stocarea), îmbunătățirea în continuare a procedurilor de acordare a autorizațiilor și stabilirea unui cadru juridic și a unor stimulente pentru promovarea comunităților de energie. Prin finalizarea sincronizării rețelei de energie electrică a Letoniei cu cea a UE ar crește capacitatea de transport, astfel încât ar putea fi integrată în rețea o proporție mai mare de energie offshore și onshore din surse regenerabile. Rețeaua de energie electrică letonă, ca și cea a altor state membre baltice, rămâne expusă deoarece este sincronizată cu rețeaua electrică

BRELL (Belarus, Rusia, Estonia, Lituania și Letonia). Sincronizarea regională a rețelei de energie electrică cu restul rețelei UE înregistrează progrese, dar nu a fost încă finalizată. În acest scop, este necesară cooperarea cu Estonia și Lituania. Consumul de gaze naturale al Letoniei a scăzut cu 30 % în perioada august 2022-martie 2023, comparativ cu consumul mediu de gaze din aceeași perioadă din cei 5 ani anteriori, depășind astfel ținta de reducere cu 15 % a consumului. Letonia ar putea depune în continuare eforturi pentru a reduce temporar cererea de gaze până la 31 martie 2024[26].

(34) Letonia ar trebui să își accelereze eforturile de intensificare a măsurilor de eficiență energetică pentru decarbonizarea parcului său imobiliar, precum și a transporturilor și a industriei și să pună în aplicare noi măsuri de finanțare și de sprijin pentru a atinge obiectivele de renovare din cadrul strategiei sale de renovare pe termen lung.

(35) Deficitul de forță de muncă și de personal calificat în sectoarele și în profesiile esențiale pentru tranziția verde, inclusiv în ceea ce privește producerea, implementarea și întreținerea tehnologiilor cu zero emisii nete, creează blocaje în procesul de tranziție către o economie neutră din punct de vedere climatic. Crearea unor sisteme de educație și formare de înaltă calitate, care să răspundă nevoilor în schimbare ale pieței forței de muncă, și adoptarea unor măsuri țintite de perfecționare și reconversie profesională sunt esențiale pentru a reduce deficitul de personal calificat și a promova incluziunea și realocarea forței de muncă. Pentru a debloca oferta neexploatată de forță de muncă, aceste măsuri trebuie să fie accesibile, în special pentru persoanele fizice și în sectoarele și regiunile cele mai afectate de tranziția verde. În 2022, a fost raportat un deficit de forță de muncă pentru 25 din cele 436 de meserii pentru care era nevoie de competențe sau cunoștințe specifice pentru tranziția verde, inclusiv pentru meseriile de electricieni și ingineri mecanici. Deficitul de forță de muncă a fost raportat ca factor care limitează producția în industrie și în construcții.

(36) Consiliul a examinat Programul de stabilitate pentru 2022 prin prisma evaluării efectuate de Comisie, iar avizul său[27] se reflectă îndeosebi în recomandarea 1 de mai jos.

(37) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru: (i) a menține sustenabilitatea datoriei și a se abține de la acordarea unui sprijin larg cererii agregate în 2023, pentru a direcționa mai bine măsurile fiscal-bugetare luate în scopul atenuării impactului prețurilor ridicate la energie și pentru a reflecta asupra unor modalități adecvate de eliminare a sprijinului pe măsură ce scad presiunile asupra prețurilor la energie; (ii) a susține investițiile publice ridicate și a promova investițiile private în vederea sprijinirii tranziției verzi și a celei digitale; (iii) a sprijini evoluțiile salariale care atenuează pierderea puterii de cumpărare, limitând în același timp efectele secundare asupra inflației, pentru a îmbunătăți în continuare politicile active în domeniul pieței forței de muncă și pentru a aborda deficitul de personal calificat; (iv) a îmbunătăți mediul de afaceri și a se asigura că sprijinul energetic acordat întreprinderilor este rentabil, temporar, orientat către întreprinderile viabile și că menține stimulentele

[26] Regulamentul (UE) 2022/1369 al Consiliului și Regulamentul (UE) 2023/706 al Consiliului.

[27] În temeiul articolului 5 alineatul (2) și al articolului 9 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului.

pentru tranziția verde și (v) pentru a menține stabilitatea macrofinanciară și a monitoriza riscurile, continuând, în același timp, lucrările privind finalizarea uniunii bancare. În ceea ce privește Letonia, recomandările 1, 2, 3 și 4 contribuie la punerea în aplicare a primei, a celei de a doua, a celei de a treia și a celei de a patra recomandări pentru zona euro,

RECOMANDĂ ca, în 2023 și în 2024, Letonia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să pună capăt, până la sfârșitul anului 2023, măsurilor de sprijin în vigoare în domeniul energiei, utilizând economiile astfel realizate pentru a reduce deficitul public. În cazul în care noi creșteri ale prețurilor la energie vor face necesară adoptarea de măsuri de sprijin, să se asigure că aceste măsuri vizează protejarea gospodăriilor și a întreprinderilor vulnerabile, sunt fezabile din punct de vedere bugetar și încurajează în continuare realizarea de economii de energie.

   Să asigure o politică fiscal-bugetară prudentă, în special prin limitarea, în 2024, la maximum 3,0 % a creșterii nominale a cheltuielilor primare nete finanțate la nivel național.

   Să mențină investițiile publice finanțate la nivel național și să asigure absorbția eficace a granturilor din cadrul MRR și a altor fonduri ale UE, în special pentru a promova tranziția verde și cea digitală.

   Pentru perioada de după 2024, să urmărească în continuare o strategie fiscal-bugetară pe termen mediu de consolidare treptată și sustenabilă, combinată cu investiții și reforme care să conducă la o creștere durabilă mai accentuată, pentru a obține o poziție bugetară prudentă pe termen mediu.

   Să extindă impozitarea, inclusiv a proprietăților și a capitalului, și să consolideze nivelul de adecvare al asistenței medicale și al protecției sociale.

2. Să continue implementarea constantă a planului său de redresare și reziliență și să finalizeze rapid capitolul privind REPowerEU, în vederea începerii rapide a punerii sale în aplicare. Să pună în aplicare rapid programele politicii de coeziune, în strânsă complementaritate și sinergie cu planul de redresare și reziliență.

3. Să îmbunătățească accesul la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii prin scheme publice de creditare și de garantare menite să faciliteze investițiile de importanță strategică, în special în domeniile tranziției verzi și dezvoltării regionale.

4. Să reducă dependența generală de combustibilii fosili prin accelerarea utilizării energiei din surse regenerabile, în special a energiei eoliene onshore și offshore, precum și a energiei solare și prin consolidarea măsurilor de eficiență energetică, de exemplu prin adoptarea unor noi măsuri de finanțare și de sprijin pentru îndeplinirea obiectivelor strategiei de renovare pe termen lung. Să asigure o capacitate suficientă de interconexiune pentru a spori securitatea aprovizionării și a continua sincronizarea cu rețeaua de energie electrică a UE. Să accelereze eforturile de politică ce vizează furnizarea și dobândirea de competențe necesare pentru tranziția verde.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu,
Președintele